

Aan de leden**Datum**

18 maart 2022

Kenmerk

COS/U202200238

Lbr. 22/016

Telefoonnummer

070-3738393

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Gevolgen oorlog Oekraïne

Geachte leden van college en gemeenteraad,

Dankzij uw voortvarende aanpak en grote inzet is de enorme opgave om binnen 2 weken 25.000 opvangplekken te realiseren voor vluchtelingen uit Oekraïne, vrijwel gehaald. Wij hebben er het volste vertrouwen in dat ook de resterende 25.000 opvangplekken er tijdig zullen komen. Tegelijkertijd hebt u op veel belangrijke en urgente vragen nog geen antwoord. Hoe worden onderwijs voor kinderen en gezondheidszorg geregeld? Komt er leefgeld en mogen vluchtelingen werken? U heeft de mouwen opgestroopt en bent aan de slag gegaan in de hectische periode in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen. Daarbij zullen de afdelingen Burgerzaken ook de registratie van deze vluchtelingen moeten verwerken.

Er is veel waardering voor de inzet van gemeenten, zoals ook blijkt in de vele gesprekken die wij met het rijk voeren. In die gesprekken brengen wij uw signalen, vraagstukken en dilemma's op tafel en proberen wij duidelijke en werkbare afspraken te maken. Over deze afspraken en actuele ontwikkelingen heeft het ministerie van JenV gisteren, 17 maart jl., een [brief aan de Tweede Kamer](#) toegezonden.

In deze ledenbrief gaan wij mede op basis van deze Kamerbrief in op de actualiteit rond:

- leefgeld voor vluchtelingen en financiële compensatie van gemeenten
- de realisatie van opvangplekken en locaties
- de registratie van vluchtelingen in de Basisregistratie Personen (BRP)
- kennisdeling met en tussen gemeenten.

Leefgeld voor vluchtelingen en financiële compensatie van gemeenten

Leefgeld voor vluchtelingen

De VNG is de afgelopen dagen intensief in overleg geweest met de ministeries van JenV en SZW over het verstrekken van leefgeld aan vluchtelingen. Het voorzien in leefgeld levert veel vraagstukken op met betrekking tot de koppeling van dit leefgeld met de bestaande arbeids- en participatiewetgeving, maar ook met betrekking tot praktische zaken als de toegang van vluchtelingen tot een bankrekening en de mogelijkheden van gemeenten om anderszins te voorzien in leefgeld. Dat kan bijvoorbeeld door contante uitbetaling of via zogeheten money cards (prepaid bankpassen).

In de Gemeentelijke Opvang Oekraïne (GOO) verblijven verschillende groepen vluchtelingen uit Oekraïne, waaronder personen met de Oekraïense nationaliteit en derdelanders met een verblijfsrecht in Oekraïne en de gezinsleden van deze categorieën. Een deel van hen zal (goed) gedocumenteerd zijn, ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) en toegang hebben tot een bankrekening. Voor een deel van hen zal dat, zeker bij aankomst in de opvang, niet het geval zijn. Dit levert een diffuse populatie op in de GOO. Desondanks ontvangen alle bewoners hetzelfde niveau aan verstrekkingen.

De VNG heeft aangegeven dat de uitkering van leefgeld zo eenvoudig mogelijk moet zijn en uitvoerbaar voor gemeenten. De uitvoeringstoets die wij hebben bepleit heeft nog niet plaats kunnen vinden. De nadere uitwerking van de regeling gebeurt in de komende weken. Wij zullen u hier spoedig over informeren.

Het leefgeld is onderdeel van een breder pakket aan verstrekkingen dat zal worden aangeboden aan vluchtelingen uit Oekraïne. Dit pakket zal zoveel mogelijk in lijn zijn met de verstrekkingen die het COA aanbiedt en bevat onder meer een WA-verzekering, een vergoeding van buitengewone kosten en een aanbod van recreatieve en educatieve activiteiten. JenV werkt het verstrekkingenpakket op korte termijn verder uit in overleg met de VNG en de betrokken vakdepartementen.

Integrale vergoeding kosten gemeenten

In de ministerraad van vrijdag 18 maart is besloten dat gewerkt wordt met een hybride financieringssysteem. Daarbij is vastgesteld dat het vertrekpunt van de financiering is: normkosten waar mogelijk, feitelijke kosten waar nodig. Op dit moment werkt het kabinet samen met de VNG aan financiering van de opvanglocaties en bijhorende kosten in gemeenten. Uitgangspunt daarbij is dat het kabinet van rijkswege de kosten die gemaakt zullen worden door gemeenten zal vergoeden en dat gemeenten er financieel niet op achteruit mogen gaan. Daartoe maakt JenV een ministeriële regeling.

Realisatie van opvangplekken en locaties

Aanmelden gemeentelijke locaties en matching

Iedere Veiligheidsregio is verantwoordelijk voor het vinden van 2000 opvangplekken voor de vluchtelingen uit Oekraïne in de eigen regio. Inmiddels zijn er 18.000 plekken gerealiseerd. In de eerste dagen van de crisis heeft de VNG de plekken gecoördineerd, dat hebben de Veiligheidsregio's overgenomen. Gemeenten melden hun eigen opvanglocaties aan bij hun eigen Veiligheidsregio. De Veiligheidsregio coördineert de matching van vluchtelingen en locaties. Het Landelijk Coördinatiepunt Vluchtelingen Spreiding (LCVS) brengt de beschikbare gemeentelijke opvangplekken op bovenregionale/landelijke schaal in beeld en daar vindt ook de coördinatie plaats. Vluchtelingen worden in eerste instantie opgevangen in de gemeente waar zij zich aanmelden. Is er geen opvang mogelijk dan meldt de gemeente zich bij de Veiligheidsregio. Iedere Veiligheidsregio heeft een eigen 'noodnummer'.

Landelijk is het KCIO (Knooppunt Coördinatie & Informatie Oekraïne) het informatiepunt voor Veiligheidsregio's en beantwoordt vragen over de opvanglocaties. Het KCIO heeft tevens een noodnummer geopend waar gemeenten *uitsluitend met urgente vragen over opvangplekken en -locaties voor vluchtelingen uit Oekraïne* bellen naar: 088-6625714. Een acute situatie is bijvoorbeeld (een groep) vluchtelingen dat zich meldt voor opvang in de regio waar geen meer plekken zijn.

Opvang bij particulieren

Het ministerie van JenV heeft een consortium (Rode Kruis, Vluchtelingenwerk Nederland, Leger des Heils en TakeCareBnB) gevraagd de opvang van Oekraïense vluchtelingen in gastgezinnen (particuliere opvang) te organiseren. Om gastgezinnen goed te informeren, stelt het rijk – in overleg met het consortium en de VNG – een brochure op. Hierin is onder andere opgenomen wat het betekent om gastgezin te zijn en hoe aanmelding, screening en koppeling verloopt. De verwachting is dat begin volgende week de eerste versie van gepubliceerd wordt. De brochure wordt continu geactualiseerd.

Het rijk roept gemeenten op om de kostendelersnorm niet toe te passen op bijstandsgerechtigde huishoudens die Oekraïense vluchtelingen opvangen. Effecten op andere inkomensvoorzieningen, toeslagen en gemeentelijke belastingen worden momenteel nog onderzocht. Gastgezinnen krijgen geen financiële vergoeding voor het bieden van onderdak. Oekraïners in de particuliere opvang krijgen wel (geldelijke) verstrekkingen aangeboden. Desgewenst kunnen zij met hun gastgezin afspraken maken over een (onkosten)vergoeding.

Registratie van vluchtelingen

Gemeenten verantwoordelijk voor inschrijving

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inschrijving van vluchtelingen uit Oekraïne in de Basisregistratie Personen (BRP) op het adres waar betrokkenen verblijven. Inschrijving gaat niet voor iedere vluchteling op dezelfde wijze en ook wordt niet iedere vluchteling altijd direct ingeschreven door de gemeente waar de vluchteling verblijft. Daarnaast zijn, ten opzichte van reguliere inschrijvingen, uitzonderingen gemaakt met betrekking tot bijvoorbeeld ID documenten en over te leggen bewijsstukken. Uitgebreide informatie over de inschrijving van verschillende doelgroepen is beschikbaar op de website van de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens: <https://www.rvig.nl/brp/inschrijven-oekraïners-in-de-brp/veelgestelde-vragen>.

Belang van inschrijving

Voorop staat dat het voor vluchtelingen uitermate belangrijk is dat de groep die zich moet en kan inschrijven bij de gemeente ook direct kan worden geholpen. Dat is in het belang van de vluchteling, omdat er bij inschrijving direct een BurgerServiceNummer (BSN) wordt verstrekt maar ook in het belang van de overheid om zicht te hebben op het totaal aantal vluchtelingen en hun verblijfplaatsen. Zorgpunt is dat veel gemeenten capaciteitsproblemen hebben bij de afdelingen Burgerzaken. Ook werken veel gemeenten met afspraaksystemen waarbij soms sprake is van lange wachttijden. Dat is uitermate ongewenst voor deze doelgroep.

De VNG en de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) roepen gemeenten op om oplossingen te vinden om toch de benodigde capaciteit beschikbaar te stellen. Dat kan bijvoorbeeld door ruimere openingstijden (waaronder avondopenstellingen) te hanteren. Het is niet de bedoeling vluchtelingen te verwijzen naar het zogenaamde RNI-loket waar alleen inschrijvingen plaatsvinden van niet-ingezetenen. Het RNI-loket zal namelijk de vluchteling weer terugverwijzen naar de gemeente van verblijf.

Registratie voorkomt kwetsbaarheid van vluchtelingen

Vluchtelingen vertrouwen erop dat zij in ons land veilig zijn en worden geholpen. Veel mensen bieden oprechte hulp, maar helaas is niet iedereen te goeder trouw. Vluchtelingen zijn kwetsbaar voor mensenhandel en uitbuiting. Daarom is het van belang dat zij zich registreren bij de gemeente waar ze worden opgevangen. Zo blijven ze in beeld en kunnen ze in aanmerking komen voor de ondersteuning die voor vluchtelingen beschikbaar is. Verder is er op initiatief van CoMensha een [leaflet](#) beschikbaar om vluchtelingen te waarschuwen tegen uitbuiting en mensenhandel. De leaflet is opgesteld in de talen Oekraïens, Engels en Nederlands en wordt onder vluchtelingen en hun helpers verspreid. Extra aandacht is hierbij nodig voor alleenreizende kinderen. Zij worden soms direct ondergebracht bij gastgezinnen of opgenomen door mensen die niet het ouderlijk gezag hebben. Deze kinderen verdienen, vanwege mogelijk trauma, speciale aandacht. Door registratie bij de gemeente kan de juiste zorg voor het kind en de beste ondersteuning voor het gastgezin worden geboden.

Kennisdeling met en tussen gemeenten

Handreiking voor gemeenten

Om gemeenten zoveel mogelijk te helpen bij het opzetten en beheren van opvanglocaties hebben de betrokken ministeries, de VNG en andere partners een voorlopige “Handreiking Gemeentelijke Opvang Oekraïners” opgesteld. Deze is op 13 maart jl. gepubliceerd en verspreid onder gemeenten. Deze handreiking is geen blauwdruk, maar biedt handvatten die gemeenten ondersteunen bij de organisatie en uitvoering van de opvang. Uitgangspunt daarbij is dat de gemeentelijke opvang toegankelijk is voor alle vluchtelingen uit Oekraïne. De voorzieningen en rechten voor deze vluchtelingen dienen zoveel mogelijk gelijkwaardig te zijn aan de rechten en voorzieningen van personen die worden opgevangen via het reguliere asielproces. De handreiking

zal de komende tijd verder in- en aangevuld worden. Wij verwachten volgende week een volgende versie. De meest actuele versie vindt u op het Forum Oekraïne.

Het Forum Oekraïne

Vanwege de gevoeligheden rondom sommige thema's is momenteel het Forum Oekraïne het primaire kanaal waarop we informatie met uw ambtenaren delen en waar zij hun vragen en ervaringen kunnen plaatsen. Vragen kunt u ook stellen via ons KCC (info@vng.nl). Daarnaast gaan we (en andere organisaties) de komende periode regelmatig webinars organiseren.

Meer informatie

Gemeenten kunnen hun vragen blijven stellen aan de VNG via info@vng.nl. Op het VNG Forum Oekraïne plaatsen we veel gestelde vragen en antwoorden. Ook kunnen gemeenten onderling expertise, voorbeelden en knelpunten uitwisselen.

Tenslotte

Wij staan met elkaar voor de opgave om een groot aantal ontheemde inwoners uit een Europees land in korte tijd een veilig onderkomen te bieden. Daarbij komen veel vragen op ons af en zullen ook in de komende tijd nog veel vragen op ons af gaan komen. Samen met het rijk, hulporganisaties en veiligheidsregio's werken wij aan passende antwoorden daarop. Vanzelfsprekend kunt u in deze soms hectische periode bij ons terecht voor al uw vragen en om uw ervaringen te delen. Wij wensen u veel sterkte toe en zijn u bij voorbaat dankbaar voor al uw inspanningen!

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur